

Antennes en Omgevingswet

Dit document is bedoeld als hulpmiddel voor gemeenten met vragen over vergunningen voor antennes onder de Omgevingswet. Vragen en opmerkingen zijn welkom via info@antennebureau.nl.

Versie mei 2023

Antennebureau

Inhoud

- Wabo vs Omgevingswet
- Omgevingsplanactiviteit
- Technische bouwactiviteit
- Antennes en monumenten
- Beperkingengebied-activiteit
- Milieubelastende activiteit
- FAQ antennes
- Andere eisen aan antennes

Wabo vs Omgevingswet

Een belangrijke verandering in de Omgevingswet ten opzichte van de Wabo is het ontkoppelen van de vergunningplicht voor de technische aspecten en de ruimtelijke aspecten van het bouwen. Door deze 'knip' ontstaan er twee losse activiteiten: de technische bouwactiviteit en een activiteit op grond van de regels van het omgevingsplan, de omgevingsplanactiviteit bouwwerken. Voor zowel de technische bouwregels als de bouwregels in het omgevingsplan staat in het *Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)* opgesomd onder welke voorwaarden een antenne vergunningsvrij mag worden geplaatst. Er gelden voor het vergunningsvrij plaatsen aparte regels voor antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie, small cells, C2000-infrastructuur en schotelantennes.

Ondanks dat er algemene regels zijn voor wanneer een antenne vergunningsvrij geplaatst mag worden, kan toch een omgevingsvergunning vereist zijn. Naast de technische bouwactiviteit kan vanwege de locatie of soort antenne uit het Omgevingsplan of de Omgevingsverordening een van onderstaande vergunningplichtige activiteiten volgen:

- omgevingsplanactiviteit bouwwerken
- rijksmonumentenactiviteit
- beperkingengebiedactiviteit
- milieubelastende activiteit
- Natura 2000-activiteit

Zie ook www.iplo.nl en de vergunningencheck op www.omgevingsloket.nl

Omgevingsplanactiviteit

In de overgangsfase naar een nieuw deel van het Omgevingsplan geldt het plaatsen van een antenne-installatie hoger dan 5 meter als een vergunningplichtige binnenplanse omgevingsplanactiviteit (artikel 2.29 onder m van het Bbl en art. 22.26 en art. 22.27 Invoeringsbesluit).

De regels in het (nieuwe) Omgevingsplan, de provinciale Omgevingsverordening en de rijksregels

uit de Omgevingswet bepalen of de activiteit van het plaatsen van een zendmast vergunningplichtig is na de overgangsfase met de bruidsschat. In het Omgevingsplan kunnen bijvoorbeeld regels staan over de toegestane bouwhoogte op een bepaalde locatie of regels voor een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht. Staan de regels in het Omgevingsplan de bouw van een antenne niet toe? Dan is een omgevingsvergunning nodig voor een *buitenplanse* omgevingsplanactiviteit.

Technische bouwactiviteit

In bijlage I bij artikel 1.1 van het Besluit bouwwerken leefomgeving staat de definitie van het begrip antenne-installatie:

installatie bestaande uit een antenne, een antennedrager, de bedrading en de in een of meer techniekkasten opgenomen apparatuur, met de daarbij behorende bevestigingsconstructie.

De technische bouwregels voor een antenne zijn verbonden aan de gebruiksfunctie *bouwwerk geen gebouw zijnde*.

Een antennemast is een *bouwwerk zonder dak*. Uit artikel 2.26 Bbl volgt dat een *omgevingsvergunning technische bouwactiviteit* is vereist voor een antenne inclusief antennedrager hoger dan 5 meter en bij een schotelantenne hoger dan 3 meter.

Voor antennes tussen de 5 meter en 20 meter hoogte geldt een *bouwmelding* in plaats van een omgevingsvergunningsplicht voor de *technische bouwactiviteit* (Bbl. art. 2.27 lid 1 onder a en art. 2.17 lid 3 onder f).

Antennes en monumenten

Rijksmonumenten

Bij antenneplaatsing op een rijksmonument is sprake van een rijksmonumentenactiviteit. Deze is vergunningplichtig op grond van artikel 5.1 lid 1, onder b van de Omgevingswet. De vergunningvrijheid voor het plaatsen van antenne-installaties (Bbl, art. 2.29 onder m) geldt niet.

Provinciale of gemeentelijke monumenten

In de Omgevingsverordening van de provincie kunnen locaties zijn aangewezen als beschermd of monumentaal waardoor een activiteit ontstaat

waarvoor een *omgevingsvergunningplicht omgevingsverordening* ontstaat (art. 4.1, lid 1 Ow, art. 5.4 Ow). Voor gemeentelijke monumenten kunnen regels zijn opgenomen in het Omgevingsplan (art. 4.1, lid 1 Ow, art. 5.1, lid 1, onder a Ow).

Beschermd stads- of dorpsgezicht

Voor een antenneplaatsing in een rijks beschermd stads- of dorpsgezicht is bijna altijd een omgevingsvergunning nodig. Een vergunning is alleen niet nodig als een antenne voldoet aan Bbl art. 2.29 onder m en geplaatst wordt aan de achterkant van een gebouw en niet naar openbaar toegankelijk gebied is gekeerd (Bbl, art. 2.30 lid 3 sub b onder 2).

Beperkingengebied-activiteit

Bij het plaatsen van een antenne-installatie nabij een rijksweg kunnen er beperkingen gelden waardoor een vergunning- of meldingsplicht geldt (art. 8.16 en 8.17 Bal). Bij antenneplaatsing naast een provinciale weg kan de Omgevingsverordening regels bevatten voor de *beperkingengebied-activiteit provinciale weg*. Bij een spoorweg kan het gaan om een *beperkingengebied-activiteit spoorweg* (art. 5.1, lid 2, onder f, sub 4 Ow). Bij een gemeenteweg kunnen regels gelden uit het Omgevingsplan voor een *Omgevingsplanactiviteit beperkingengebied-activiteit gemeentelijke weg*. In de buurt van waterstaatswerken kunnen eveneens beperkingen gelden (art. 5.1, lid 2, onder f, sub 2).

Milieubelastende activiteit

Voor antenne-installaties met een opgenomen vermogen van 4 kW of minder gelden geen specifieke regels voor de milieubelastende activiteit (Bal, paragraaf 3.2.3). Antenne-installaties met een opgenomen vermogen van meer dan 4 kW zijn vergunningplichtig voor de milieubelastende activiteit (Bal, art. 3.10) In de voorschriften die worden opgenomen in de omgevingsvergunning voor de milieubelastende activiteit, kan worden verwezen naar de ICNIRP-limieten.

Hangen er meerdere antenne-installaties in een zendmast? Dan bepaalt het opgenomen vermogen per zender of een vergunning voor de milieubelastende activiteit moet worden aangevraagd.

Zodra de basisrestricties voor elektromagnetische velden (EMV) zijn opgenomen in het *Frequentiebesluit 2013* geldt er een landelijk EMV regime waardoor deze milieuregelgeving naar verwachting terugtreedt.

FAQ antennes

Antennes voor mobiele telecommunicatie

Is voor een antenne voor mobiele communicatie een omgevingsvergunning voor de technische bouwactiviteit nodig?

Antennes hoger dan 5 meter (inclusief drager) zijn vergunningplichtig voor de technische bouwactiviteit. De hoogte wordt gemeten vanaf de voet van de antenne drager. Bij plaatsing aan de gevel wordt gemeten vanaf het punt waarop de antenne (met de antenne drager) het dakvlak kruist (Bbl, art. 2.26).

De gemeente toetst een aanvraag voor een bouwactiviteit aan de technische regels van hoofdstuk 4 en afdeling 7.1 van het Bbl en de beoordelingsregels uit het Besluit kwaliteit leefomgeving. Antennes tot 20 meter hoogte zijn bouwwerken in gevolgklasse 1 (Bbl, art. 2.17 lid 3 onder g). Zodra de Wet kwaliteitsborging van kracht is, geldt voor antenne-installaties van 5 tot 20 meter hoogte een bouwmeldingsplicht (art. 2.18 Bbl) in plaats van een vergunningplicht voor de technische bouwactiviteit. Een onafhankelijke kwaliteitsborger ziet toe of aan de voorschriften van het Bbl wordt voldaan. Dit staat los van de vergunningplicht voor de omgevingsplanactiviteit.

Is voor een antenne voor mobiele communicatie een omgevingsvergunning voor de omgevingsplanactiviteit nodig?

Antennes voor mobiele communicatie *niet* hoger dan 5 meter (inclusief drager) die voldoen aan de voorwaarden van artikel 2.29 onder m van het Bbl zijn vergunningvrij voor de omgevingsplanactiviteit. Antennes hoger dan 5 meter mogen niet in strijd zijn met de regels van het omgevingsplan. Bij strijdigheid met die regels is de antenne-installatie vergunningplichtig voor de omgevingsplanactiviteit bouwwerken.

Mag op een bestaande zendmast van 40 meter vergunningsvrij een extra antenne-installatie voor mobiele telecommunicatie worden geplaatst?

Ja, een bestaande vakwerkmast van 40 meter mag na uitbreiding met een extra antenne-installatie maximaal 45 meter hoog zijn (Bbl, art. 2.29 onder m sub 1).

Mag een (macro) antenne voor mobiele communicatie op een straatlantaarn worden geplaatst zonder vergunning?

Ja, als de antenne op minimaal 3 meter hoogte boven de grond wordt geplaatst. (Bbl, art. 2.29 onder m sub 1 onder ii).

Moet de apparatuur dan ook op minimaal 3 meter hoogte worden geplaatst?

Alleen de antenne moet hoger geplaatst zijn dan 3 meter. De techniekkast of randapparatuur mag vergunningsvrij op de grond worden geplaatst of in de mast. Bij plaatsing in de mast, gelden de constructieve eisen van de mast. Die mogen niet in gevaar komen door het aanbrengen van de randapparatuur in de mast.

Is een antenne voor mobiele communicatie vergunningsvrij als die lager is geplaatst dan 9 meter aan een gebouw of lager dan 3m bij een straatlantaarn of andere mast?

Ja, maar alleen als de antenne niet hoger is dan 0,5 meter (Bbl, art. 2.29 onder m sub 2 onder i) óf als het gaat om een small cell conform uitvoeringsverordening EU 2020/1070 (Bbl, art. 2.29 onder m sub 3).

Gelden voor (macro)antennes voor mobiele communicatie die gecamoufleerd zijn afwijkende regels?

Nee, voor een gecamoufleerde antenne gelden dezelfde regels als voor een niet-gecamoufleerde antenne. De hoogte en locatie zijn bepalend of een antenne vergunningsvrij gebouwd mag worden. Denk aan een antenne die is geleverd in dezelfde kleur als de gevel.

Small cells

Wat is een small cell?

De Telecommunicatiewet gebruikt de term *draadloos toegangspunt met klein bereik*. Het betreft draadloze netwerktoegangsapparatuur met laag vermogen van kleine omvang die binnen een klein bereik werkt, gebruik maakt van vergunningplichtig of vergunningvrij radiospectrum of van een combinatie van beide, deel kan uitmaken van een openbaar elektronisch communicatienetwerk, uitgerust is met een of meer antennes met lage visuele impact en aan de gebruikers toegang tot elektronische communicatienetwerken verleent, ongeacht of de onderliggende netwerktopologie mobiel of vast is.

Is een small cell vergunningplichtig?

Nee, zolang de small cell voldoet aan de technische en visuele eisen in de uitvoeringsverordening EU 2020/1070 (Bbl, art. 2.29 onder m sub 3). De zichtbare delen mogen bijvoorbeeld in omvang niet groter zijn dan 30 liter. Op antennebureau.nl staat hierover [een aparte factsheet](#).

Is een small cell die verwerkt is in straatmeubilair of bushokje vergunningsvrij?

Ja, als de antenne voldoet aan de eisen in de Europese uitvoeringsverordening EU 2020/1070 'Draadloze toepassingen met een klein bereik'. Het gaat dan om small cells die in omvang niet groter zijn dan 30 liter of volledig zijn geïntegreerd in de draagconstructie.

Is een small cell die niet is geïntegreerd in straatmeubilair, maar eraan bevestigd vergunningsvrij?

Ja, als de antenne voldoet aan de eisen in de Europese uitvoeringsverordening EU 2020/1070 'Draadloze toepassingen met een klein bereik'. De zichtbare delen mogen in omvang niet groter zijn dan 30 liter.

Valt een kleine antenne voor mobiele communicatie buiten de Europese definitie van small cell? Dan geldt dat de antenne met antenedrager gemeten vanaf de voet, niet hoger mag zijn dan 0,5 meter (Bbl, art. 2.29 onder m sub 2 onder i).

Wat is het verschil tussen een small cell en een kleine vergunningsvrije antenne voor mobiele communicatie tot 0,5 m (Bbl, art. 2.29 onder m sub 2 onder i)?

In theorie vallen niet alle small cells onder de Europese uitvoeringsverordening: actieve

antennesystemen vallen vooralsnog buiten EU 2020/1070. De verwachting is dat actieve antennesystemen worden toegevoegd zodra de meetstandaard voor elektromagnetische velden EN 62232 is geüpdatet. Het gaat bijvoorbeeld om small cells die een individueel antennesignaal aanbieden (beamforming). Stel een small cell valt buiten de verordening, dan geldt voor antenneplaatsing op straatmeubilair een maximale hoogte van 0,5 meter (Bbl, art. 2.29 onder m sub 2 onder i).

Is er onderscheid bij plaatsing van een small cell voor 4G/5G of Wifi?

Nee, zowel een 4G/5G small cell als een Wifi-hotspot zijn omgevingsvergunningvrij zolang ze voldoen aan de eisen in uitvoeringsverordening EU 2020/1070 'Draadloze toepassingen met een klein bereik'.

Kan een small cell of 4G/5G antenne zonder vergunning worden geplaatst op, aan, in of bij een (beschermd) monument?

Nee, de uitzonderingen van de vergunningplicht gelden niet bij monumenten (Bbl, art. 2.30 lid 1 en 2). En bij plaatsing op rijksmonumenten geldt altijd een vergunningplicht voor een rijksmonumentenactiviteit, uitgezonderd de situaties in art. 13.11 Bal.

Wanneer moet voor een antenne voor mobiele communicatie een omgevingsvergunning milieu worden aangevraagd?

Bij antenne-installaties voor mobiele telecommunicatie komt dit in principe niet voor. Bij antenne-installaties met een opgenomen vermogen van meer dan 4 kW geldt een vergunningplicht voor het onderdeel milieu in de omgevingsvergunning (Bal, art 3.9). Bij landelijke omroepzenders wordt meestal gebruik gemaakt van opgenomen vermogens van meer dan 4 kW. Voor die antenne-installaties geldt een vergunningplicht voor de activiteit milieu.

Antenne-installaties voor C2000

Is voor een zendmast voor de hulpdiensten een omgevingsvergunning voor de technische bouwactiviteit nodig?

Nee, als de mast niet hoger is dan 5 meter wordt deze niet aangewezen als vergunningplichtig (artikel 2.26 Bbl). Als de mast hoger is dan 5 meter geldt de

uitzondering voor de vergunningplicht op grond van artikel 2.27, lid 2, onder h Bbl)

Is voor een C2000 antenne-installatie een omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit nodig?

Nee, het plaatsen van een zendmast voor een C2000 antenne-installatie wordt uitgezonderd van de vergunningplicht in artikel 2.29, onder n Bbl, behalve als het gaat om plaatsing op een monument of beschermd stadsgezicht of in een Natura-2000 gebied of beperkingengebied.

Antennes van radiozendamateurs

Mag een radiozendamateur zonder vergunning een antenne in zijn tuin plaatsen?

Ja, zolang de antenne achter het voorerf is geplaatst en niet hoger is dan 5 meter. Op een dak of aan een gevel geldt maximaal 5 meter hoogte vanaf het punt waarop de antenne, met antennedragers, het dakvlak kruist (Bbl, art. 2.26 lid 1 en 2 en art. 2.29 onder o sub 2).

Schotelantennes

Kan een schotelantenne vergunningsvrij worden geplaatst?

Ja, mits niet meer dan 2 meter in doorsnee, niet hoger dan 3 meter en achter het voorerfgebied (Bbl 2.26, lid 2 onder en art. 2.29 onder o sub 2 onder ii).

Antennes op een WAS-mast

Is een antenne in een WAS-mast vergunningsvrij als de WAS-mast hiervoor wordt herontwikkeld?

Een waarschuwings- en alarmeringssysteem (WAS) is vergunningsvrij op basis van Bbl art. 2.29 onder p sub 7. En een antenne-installatie voor mobiele communicatie is vergunningsvrij indien niet hoger dan 5m en indien in een bestaande WAS-mast op minimaal 3 meter hoogte boven de grond geplaatst. Er is geen regelgeving over het hergebruik of aanpassing van een vergunningvrij bouwwerk ten dienste van een ander vergunningvrij bouwwerk. Er zijn gemeenten in Nederland die het aanpassen van een bestaand vergunningsvrij bouwwerk als vergunningsvrij beoordelen zolang dit past binnen het gebruiksdoel, in dit geval de sirenemast. Een

antenne-installatie kan daar vervolgens vergunningsvrij in bijgehangen worden mits wordt voldaan aan de voorwaarden in Bbl art. 2.29 onder m. Er zijn ook gemeenten die de herontwikkeling van een WAS-mast met antenneplaatsing zien als een omgevingsvergunningplichtige activiteit vanwege de uitbreiding van het gebruiksdoel en de hoogte van de mast.

Eisen aan antennes buiten de Omgevingswet

Blootstellingslimieten

Nederland hanteert de ICNIRP-blootstellingslimieten. Antenne-eigenaren moet zich hieraan houden. De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur houdt hier toezicht op. De totale hoeveelheid elektromagnetische straling van antennes moet altijd onder de limieten blijven. De limieten houden rekening met kwetsbare groepen zoals kinderen, zwangere vrouwen, ouderen en zieken.

Radioapparaten richtlijn

Alle radiozendapparatuur moet voldoen aan de richtlijn voor radioapparaten, de Radio Equipment Directive (RED). Alle antennes moeten een CE-markering hebben en voldoen aan deze Europese eisen. Een fabrikant verklaart met de CE-markering dat een apparaat voldoet aan de Europese regelgeving zodat het apparaat niet stoort op andere apparaten en veilig is voor mens en dier. De Rijksinspectie Digitale Infrastructuur houdt hier toezicht op.